

KÖRÖM – MUHI TÖBBCÉLÚ KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNY-FENNTARTÓ TÁRSULÁS

IV. BÉLA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

ÓVODAI HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

Érvénybelépés hatálya: 2008. február 14.

A fenntartók közös testületi ülésen 2008. február 13. napján az alábbi határozatszámokkal fogadták el:

Köröm Község Önkormányzatának Képviselő-testülete: 13/2008. (II. 13.)

Muhi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete: 13/2008. (II. 13.)

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	1
2.	Helyzetelemzés	2
3.	Személyi feltételek	2
4.	Tárgyi feltételek	2
5.	A nevelés átfogó, globális terve	3
5.1.	<i>Gyermekkép</i>	3
5.2.	<i>Óvodakép</i>	3
5.2.1.	Az óvodai nevelés feladata	3
5.2.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	4
5.3.	<i>Gondozás</i>	4
5.3.1.	Egészséges életmódra nevelés	4
5.3.2.	Öltözködési szokások fejlesztése	5
5.3.3.	Érzelmi és értelmi nevelés	5
5.3.4.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	6
5.4.	<i>Szocializáció</i>	6
5.4.1.	Társas kapcsolatok jellemzői	7
5.4.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	7
5.5.	<i>Az óvodai élet megszervezése</i>	7
5.6.	<i>Tehetséggondozás</i>	8
5.7.	<i>A hátrányos helyzetű gyermekek</i>	8
5.8.	<i>Tevékenységformák</i>	8
5.8.1.	Játék	8
5.8.2.	Az óvodapedagógus feladata	9
5.8.3.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	9
5.8.4.	A fejlesztés tartalma	9
5.9.	<i>Mese - vers</i>	9
5.9.1.	Az óvodapedagógus feladata	9
5.9.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	10
5.9.3.	A fejlesztés tartalma	10
5.10.	<i>Ének – zene, énekes játék</i>	10
5.10.1.	Az óvodapedagógus feladata	10
5.10.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	11
5.10.3.	A fejlesztés tartalma	11
5.11.	<i>Rajz – mintázás - kézimunka</i>	11
5.11.1.	Az óvodapedagógus feladata	12
5.11.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	12
5.11.3.	A fejlesztés tartalma	12
5.12.	<i>A külső világ tevékeny megismerése</i>	13
5.12.1.	Az óvodapedagógus feladata	13
5.12.2.	A fejlesztés várható eredménye az óvodáskor végére	13
5.12.3.	A fejlesztés tartalma	14
5.13.	<i>Mozgás</i>	14
5.13.1.	Az óvodapedagógus feladata	15
5.13.2.	A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére	15
5.13.3.	A fejlesztés tartalma	15
5.14.	<i>Munka</i>	16
5.14.1.	Az óvodapedagógus feladata	16
5.14.2.	Az óvodapedagógus feladata	17

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda
Helyi Nevelési Program

5.14.3.	A fejlesztés tartalma	17
5.15.	Tanulás	17
5.15.1.	A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére	17
5.15.2.	A fejlesztés tartalma	18
5.16.	Hagyományok, ünnepek	18
5.16.1.	Az óvoda ünnepei	18
5.16.2.	A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére	18
5.16.3.	Az óvoda ünnepei	19
6.	Az óvoda kapcsolatai	20
6.1.	Az óvoda és a család	20
6.1.1.	Az együttműködés alapelvei	20
6.1.2.	Az együttműködés tartalma	20
6.1.3.	Az óvodapedagógus feladata	20
6.1.4.	Az óvoda és az iskola	21
7.	Gyermekvédelem	21
7.1.	A gyermekvédelem fő célja	21
7.2.	Az intézményvezető fő feladata	22
7.3.	A gyermekvédelmi felelős feladata	22
7.4.	Az óvodapedagógus feladata	23
8.	Az óvodába és iskolába lépés feltételei	24
8.1.	Az óvodai elhelyezés, felvétel	24
8.2.	Az iskolába lépés feltételei	24
9.	Az óvodai csoportok és a gyermekek ellenőrzése, értékelése	25
9.1.	Mozgásfejlődés	25
9.2.	beszédfejlődés	25
9.3.	Értelmi fejlődés	25
9.4.	A gyermek érzelmi életének, szociális magatartásának fejlődése	25
9.5.	A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere	25
10.	Érvényességi rendelkezések	26
11.	Összegzés	26
	Mellékletek	27

Bevezetés

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Az óvoda funkciói:

- Óvó – védő, szociális, nevelő – személyiségfejlesztő intézmény.
- A ránk bízott gyermekeket egyéni fejlettségükből kiindulva, egyéni fejlődési ütemüket figyelembe véve alakítjuk, formáljuk.
- A gyermeki szabadságot, jogokat elfogadva érzelmileg elfogadjuk a gyermekeket.
- A családi nevelést kiegészítve és tekintetben tartva nevelünk a bizalom és a meggyőzés elveire támaszkodva – a gyermek fejlődése érdekében.

Az óvodai nevelés általános feladatai:

- Az egészséges életmód alakítása;
- Érzelmi nevelés és szocializáció;
- Értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

Programunkkal a helyi szükségleteket, az óvodába járó gyermekeket és családjukat kívánjuk szolgálni. Falusi gyermekeket nevelünk, akiknek az adott természeti és társadalmi környezet – a valósággal való kapcsolata – tág lehetőséget biztosít fejlesztésükre. Célunk, hogy érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes családi légkört biztosítsunk, megvalósítsuk a megfelelő testi, mentális gondozást.

Tiszteletben tartjuk a gyermekek egyéniségét, érdeklődését, adottságait. Segítjük önkifejezésüket, személyiségük természetes fejlődését.

Törekszünk arra, hogy gyermekeink az óvodai élet egész területén, önálló tapasztalatszerzésre építve természetes környezetben jussanak minél több ismerethez a fokozatosság elvének betartásával.

A tevékenységi formák egymásra építettségét fontosnak tartjuk, mert a gyermekek által szívesen végezhető tevékenységek összessége biztosítja a személyiségük harmonikus fejlődését.

A pozitív érzelmeket keltő tevékenységek az összetartozás érzését keltik a gyermekben, s akivel ezeket az érzelmeket átélte modellértékűvé válik számára.

Az óvodai nevelés egész folyamatában törekszünk a komplexitásra, az ismereteket nem részleteiben, hanem összefüggéseiben sajátítják el a gyermekek.

Az óvodai nevelés területei, tevékenységformái között szoros összefüggés van, egyiket sem kezeljük mereven, viszont meghatározó szerepet szánunk a játéknak, a környezet tevékeny megismerésének, az esztétikai ízlésformálásnak.

A szociokulturális hátrányok, illetve a tanulási zavarok kiszűrése érdekében megkülönböztetett figyelmet fordítunk azokra a gyermekekre, akiknél ezeket a hátrányokat feltételezzük. Nagy odafigyeléssel kell segíteni a behozható hátrányok megszüntetését, egyénre szabott fejlesztési tervet kell kidolgozni az érintett gyermek esetében. A Nevelési Tanácsadó szolgáltatásait is igénybe kell venni.

Összességében az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermekek testi és lelki szükségleteinek kielégítése, fejlődésének biztosítása.

1. Helyzetelemzés

2007. szeptember 1. napi hatállyal alakult meg a Köröm – Muhi többcélú Közoktatási Intézmény-fenntartó Társulás. A társulás jogutódlással hozta létre a IV. Béla Általános Iskola és Óvodát, mint közös igazgatású többcélú intézményt.

Tagintézmények:

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Antall József Napközi Otthonos
Tagóvodája
3577 Köröm, Rákóczi u. 11/A.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Muhi Tagiskola és Óvoda
3552 Muhi, Rákóczi út 24.

Körömben, egy 2002-ben épült, 75 férőhellyel rendelkező óvodaépület van. Az épület körül tágas, kültéri játékokkal felszerelt, hangulatos udvar helyezkedik el. Az épületben nincs tornaszoba.

A foglalkozató termek otthonosak, barátságosak. Az óvoda dolgozói mindent megtesznek, hogy az esztétikus és a gyermekbarát környezetet megteremtsék, illetve megtartsák.

A nagyfokú munkanélküliség miatt sok család él segélyekből.

Muhiban, 1997-ben épült az épület. Az udvar jól felszerelt, korszerű és igényes udvari játékok elégitik ki a gyermekek mozgásigényét.

1 foglalkozató terem van, de itt tornaszoba is található. Az épület barátságos, otthonos berendezésű. A 25 férőhely nincs teljesen betöltve.

A két óvodaépületről elmondható, hogy az ott dolgozók esztétikus, igényes környezetet alakítottak ki az óvodáskorú gyermekek számára. Ez rendkívüli kreativitást és nagyon sok többlet munkát igényel.

2. Személyi feltételek

A nevelő-oktató munkát Körömben 3, Muhiban 1 vegyes életkorú csoportban 7 főiskolai végzettségű óvodapedagógus végzi. Minden csoporthoz 1 dajka tartozik, akik segítik a nevelő-oktató munkát, illetve ellátják a gyermekek szükségleteit.

Az étkezést a IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Köröm főzőkonyhájáról biztosítjuk. A tagintézmények melegítő konyhával rendelkeznek, ahol az étkeztetési feladatokat konyhai kisegítők látják el.

Az óvodapedagógusok részt vesznek minden olyan szakmai továbbképzésen, amely munkájuk során hasznosítható.

3. Tárgyi feltételek

Részben a mai kor követelményeinek megfelelő körülmények között folyik a munka. A 4 csoportszoba az előírásoknak megfelel (méret, m², világosság, stb.). Az épületek udvarai tágasak, rendezettek. Az udvari játékok fejlesztésre szorulnak.

A foglalkozásokhoz a szakmai eszközök a korszerű követelményeknek megfelelnek, csak mennyiségileg kell fejleszteni azokat, melyet próbálunk az éves költségvetésbe folyamatosan betervezni. A bábkészítés, a mesejelenetekhez az eszközök készítése mindig folyamatos.

4. A nevelés átfogó, globális terve

4.1. Gyermekkép

Az óvodai nevelés gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszünk, az életkori sajátosságok és az egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

A gyermek belső érése, a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként, a kisgyermek nagy többsége az óvodáskor végére éri el az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet, megfelelően a testi, lelki, szociális kritériumoknak.

Olyan gyermekek nevelésével szeretnénk foglalkozni, akik szeretettel, örömmel, jókedvűen jönnek óvodánkba, s készek a befogadásra, az óvónők pedig készek a gyermeki személyiség spontán és tervszerű fejlesztésére.

4.2. Óvodakép

Az óvodákban megteremtjük, biztosítjuk az érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkört. A családi nevelés kiegészítője, a gyermek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítője, a gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve.

Megteremtjük a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenység és játék lehetőségét, azon keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak közvetítését.

A fejlődéshez szükséges személyi és tárgyi feltételeket biztosítjuk.

Célunk egy olyan óvoda működtetése, ahol a családias légkör, a gyermekszerepet, a játék prioritása, a játékba integrált képességfejlesztés és tanulás, a pedagógusok kvalifikált szakmai tudása, az idejártó gyermekek és szülők elégedettsége a legfontosabb szempont.

A szülők kérésére – egyéni világnézet tiszteltetésével – a gyermekek vallásos nevelését hitoktatás szervezésével oldjuk meg.

Ápoljuk a helyi hagyományokat, megtartjuk a gyermeknapot, sportrendezvényeket szervezünk.

Megismertetjük a gyermekeinket a tágabb környezetünkkel.

5.2.1. Az óvodai nevelés feladata

Az óvodai nevelés feladata, hogy biztosítsa a gyermekek személyiségének fejlődését, közösségi életre történő felkészítését, a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek differenciált fejlesztését, fejlődésének segítségét, a testi és lelki szükségletek kielégítését.

Biztosítjuk a gyermekek fejlődéséhez szükséges változatos tevékenységet, melynek fő vezérelve a játék. Cselekedve, tapasztalva, minél több érzékszerv bevonásával alapozzuk meg észrevételeinket. Életkori fejlettségüknek megfelelő szinten, ismereteikre építve fejlesztjük az ismereteiket, melyeket a gyermek saját érzelmi világából merítünk.

Alapelveink közé tartozik, hogy a gyermek érésehez igazodunk a fejlesztésben, igyekszünk minél korábban feltárni az egyéniséget meghatározó képességeket, és ha szükséges, szakemberek segítségét is igénybe vesszük (logopédus, pszichológus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus).

Valamennyi nevelési terület célja a gyermek legoptimálisabb fejlesztése, emocionális, szomatikus, mentális és szociális téren egyaránt.

Kiemelt feladatunk az egész nap folyamán az anyanyelvi nevelés, illetve a kommunikációs képesség fejlesztése (artikuláció tisztasága, beszédmegértés, összefüggő szövegalkotás,

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

szóbeli kapcsolatfelvétel felnőttekkel, gyermekekkel, párbeszéd a különböző tevékenységek folyamán).

Következetesen formáljuk és fejlesztjük az erkölcsi szokásokat, a gyermekek viselkedéskultúráját. Elősegítjük a gyermekek pozitív önértékelését. Szociálisan is érett legyen az iskolakezdésre, képes legyen az elfogadásra, együttműködésre, a kapcsolatteremtésre. Legyen kitartása, önfegyelme, tudjon önállóan feladatot elvégezni, legyen képes figyelmét irányítani. Ismerje testét, testrészeit, a téri irányokat. Értelmi fejlettsége tegye lehetővé a környezet értékeinek befogadását.

Célunk a gyermekek igényének felkeltése a kellemes, nyugodt környezet létrehozására, a helyes életritmushoz való közelítés igényének alakítására törekvés, érzelmi biztonság érzetének nyújtása. Önállósági és öntevékenységi vágy alakulásának segítése, pozitív magatartási modellek, tevékenységek, konfliktusmegoldó képességek alakítása. A „másság” elfogadása, egymás iránti bizalom kialakítása. Csoportszokásokhoz való alkalmazkodás képességeinek fejlesztése, alapvető táplálkozási, pihenési, testápolási, öltözködési, mozgásos szokások modelljeinek bemutatása, civilizált, kultúrált életmód szokásainak elsajátítása. A család nevelőmunkájának és az óvodai nevelésnek a közelítésére való törekvés.

5.2.2. A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére

A gyermek önállóan tudja kielégíteni alapvető szükségleteit, tudjon kapcsolatot teremteni. Az óvodáskor folyamán lejátszódó énefejlődési mechanizmusok tudatában a gyermek vágyait fokozatosan hozza összhangba a valósággal. Alakuljon szokásrendszere, fogadja el a közösséget, alkalmazkodjon társaihoz, környezetéhez, törekedjen egészsége megőrzésére. Legyen képes figyelmét irányítani. Ismerje testét, testrészeit, a téri irányokat. Értelmi fejlettsége tegye lehetővé a környezet értékeinek befogadását.

4.3. Gondozás

4.3.1. Egészséges életmódra nevelés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

Feladatunk a gyermek testi fejlődésének elősegítése:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése;
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása;
- a gyermek egészségének védelme, edzése.

A testi fejlődés elősegítése nem valósulhat meg az egészséges környezet nélkül. Óvodáink nagy udvarral rendelkeznek, amely parkosítottak. Fák, bokrok, füves terület teszi alkalmassá, hogy gyerekeink minél több időt tölthessenek a szabad levegőn. Udvari játékaink segítik, hogy nagyfokú játék- és mozgásigényüket kielégíthessék.

A napirend biztosítja gyermekeink helyes életritmusát. Legfontosabb feladatunk a lehető legnagyobb önállóságra nevelés.

Az étkezés területén a központi konyha dolgozói odafigyelnek a korszerű és változatos ételkészítésre. Minden gyermek annyi ételt fogyasszon, amennyi jólesik. Külön odafigyelünk azokra a gyermekekre, akiknek a családi helyzete szociálisan hátrányos, hogy

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

megismerkedhessenek az új ízekkel, megfelelő kalóriához jussanak. Nagy gondot fordítunk a vitaminokra, a friss gyümölcsök megfelelő mennyiségére.

A testi higiénia családonként változó. Feladataink közé tartozik a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, megismertetése valamennyi testápolási teendővel. Majdnem minden csoportnak tudjuk biztosítani a külön mosdót, öltözőt. Étkezés után gyerekeink fogat mosnak.

Rendszeres, alapos takarítással igyekszünk kivédeni a fertőzéseket. A gyermekorvos és a védőnő segítségünkre vannak a fertőzések, kisebb veleszületett rendellenességek időbeni felismerésében és korrekciójában.

Óvodáinkban lehetőség van a rendszeres testedzésre, amíg az idő engedi, az óvoda udvarán, később a foglalkozató teremben, illetve Muhiban a tornaszobában. Célunk a gyermekeink testi képességeinek optimális fejlesztése. Szeretnénk nyugodt pihenést biztosítani a délutáni pihenéshez.

Célunk a nyugodt, kiegyensúlyozott életmód kialakítása, alvás és pihenés szükségletek kielégítése. A környezet tisztántartására, rendjére való törekvés. A szervezet ellenálló képességének növelése, a helyes testtartás elsajátítása. Az óvodai életritmus és a családi életrend közelítésére való törekvés. A helyes táplálkozási szokások kialakítása, a kultúrált étkezés illemszabályainak megismertetése, egészségmegőrző szokások kialakítása.

4.3.2. Öltözködési szokások fejlesztése

A fejlesztés várható eredményei az óvodáskor végére:

- A gyermek legyen önálló a tisztálkodásban, a vécé használatában, a fogápolásban, az öltözködésben, (helyes sorrend), az önkiszolgálásban, a hőmérsékleti viszonyoknak megfelelő ruha kiválasztásában.
- Megfelelően használja az evőeszközöket, az óvoda helyiségeit, a környezet tisztántartására szolgáló eszközöket.
- Tudjon cipőt fűzni, kötni, tudjon gombolni, tisztítani, hajtogatni ajtót nyitni, csukni, természetes ülő testtartással asztal mellett ülni.
- Ismeri a kultúrált étkezés szokásait, a zsebkeendő használat módját, ruhája tisztántartási lehetőségeit, a rendetlenség megszüntetésének módjait.
- Segít a környezet tisztántartásában, a rend megőrzésében, a kisebbeknek a különböző önellátásra irányuló tevékenységben.

Az óvoda minden dolgozójának kötelessége a gyermekek testi épségének védelme. Udvarainkon esztétikailag is fejlesztjük gyermekeink szépérzékét. A pénzügyi kerethez igazodva bővítjük az udvari felszereléseket.

4.3.3. Érzelmi és értelmi nevelés

Minden gyermek életkori sajátossága a magatartás érzelmi vezéreltsége. Ezért fontos az érzelmi biztonság, a derűs, szeretetteljes, családi légkör biztosítása.

Az óvodás gyermek pszichés sajátossága, hogy a környezetből azokat az ingereket választja ki és szintetizálja észleléssé, amelyek érzelmileg közel állnak hozzá. A felnőtthöz fűződő érzelmi kapcsolat nyújtja a gyermekek számára az indítékot és a közeget cselekedeteikhez. A 3-6 éves gyermek a felnőttel kapcsolatot teremt, megnyílik, elmeséli élményeit, kifejezi gondolatait. Célunk, hogy kialakítsuk bennük az igényt a megnyilatkozásra, készséget a szóbeli kapcsolatteremtésre, ez a kapcsolat vezet át a kortárs kapcsolatok nyelvi kommunikációs helyzetükhöz. Didaktikus játékokkal tetszőlegesen bővíthetik, kapcsolhatják

össze óvónők a funkció örömeinek szakaszától egészen a tréfás nyelvtörő játékokig, melyek már a beszéd motoros szakaszának differenciált működését jelzik.

Legfontosabb célunk, hogy a nap folyamán elérjük azt, hogy a gyermek szeressen beszélni, hogy beszéde alkalmazkodjék az éppen felmerülő aktuális beszédhelyzethez. Legfontosabb annak felismerése, hogy ugyanazt az élményt mindenki másképp ragadja meg, más hat rá, más-más részlet kerüli el figyelmét, más úton juthat el a lényegig. Ebből következik, hogy élményeinket különböző módon, különböző formában lehet megfogalmazni, kifejezni, mások számára átadni.

Míndezek a foglalkozásokba beleszőhetők, ismert elemek, módszerek, egy koncepcionális keretre illeszkedő, céltudatos alkalmazást feltételeznek az óvónőktől.

Célunk az érdeklődés, kíváncsiság felébresztése az egyes tevékenységek iránt, a testi, szellemi egység fejlesztése, megőrzése. A gyermek kognitív képességeinek fejlesztése, a sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása, a környező világról szerzett tapasztalatok rendszerezése. Differenciált, egyéni képességek fejlesztése, kommunikációs képességek alakítása, fejlesztése. Az énkép fejlesztése, testséma kialakulásának segítése. Önálló gondolkodásra nevelés. Vizuális percepció (formaérzékletek, forma-észlelések) fejlesztése. Taktilis-kinesztéziás (mozgásérzeti) szféra mobilizálása. Figyelemkoncentráció fejlesztése.

4.3.4. A fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek törekedjen a végzett tevékenységek összefüggéseinek felfedezésére, próbálja kifejezni a változások tartalmát szóban, rajzban.
- Rendelkezzen problémamegoldó-felismerő képességekkel.
- Tudja figyelmét rövid ideig ugyanarra összpontosítani.
- Vegyen részt különböző tevékenységekben.
- Segítséggel javítsa ki tévedéseit, ellenőrizze saját tevékenységét.
- Törekedjen az önértékelésre.
- Ismereteit tudja alkalmazni a gyakorlatban is.

4.4. Szocializáció

Nagyon fontos ebben az életkorban a közös élményekhez juttatás, amely segíti a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését.

Feladatunk a gyermek nyitottságának felismerése, hogy tudjon rácsodálkozni a természetben, a környezetben megmutatkozó jóra, szépre, és azt tisztelje, becsülje. Nagyon nagy jelentőségű az óvodapedagógus modell értékű viselkedése, mely a gyermek magatartását formálja.

Ha a gyermeket kedvező érzelmi hatások érik már az óvodába lépéskor, könnyebben megnyílik a pedagógus előtt. Feladatunknak tűztük ki a megismerkedést az óvodába járás előtt, a gyermek otthonában, az óvodában. Családlátogatást végzünk, hogy megismerhessük a gyermek otthoni körülményeit, amelyből sok következtetést lehet levonni. Minden alkalmat megragadunk, hogy gördülékenyebbé tegyük a gyermek első találkozását az óvodával. Későbbi feladatunk a másság és egymás elfogadására nevelés. Az együtt érző, segítőkész, figyelmes és udvarias viselkedést pozitív mintaként állítva célszerű bemutatnunk az egész óvodai élet folyamán. Az ingerszegény környezetből érkező gyerekeknél a viselkedéskultúra, a környezeteszttika, az öltözködési, étkezési kultúra terén mutatkozó hátrányt igyekszünk pótolni. Hazaszeretetre, humanizmusra, szűkebb környezetünk szeretetére nevelünk.

Célunk a barátságos, derűs légkör alakítása, az erkölcsi, érzelmi, akaratú tulajdonságok fejlesztése (figyelmesség, egymás segítése, fegyelmezettség, kooperáció, együttérzés, kitartás, felelősségtudat, feladattudat).

5.4.1. Társas kapcsolatok jellemzői:

Egymás közötti bizalom kiépítése (óvónő-gyermek, gyermek-gyermek), biztonságérzet, alá-, fölé-, mellérendeltségi helyzetek elfogadása, tolerancia kialakítása egymás iránt.

5.4.2. Fejlesztés várható eredményei óvodáskor végére:

- A gyermek legyen önálló a kapcsolatteremtés és kapcsolattartás következő területein: kérés, köszönés, válaszolás, megszólítás.
- Legyen önálló a véleménynyilvánításban, a döntésekben, választásokban, vállalt feladatai elvégzésében.
- Váljon tisztelettudóvá a viselkedése. Ismerje és értse az óvónő metakommunikatív jelzéseit. Igazmondásra törekedjen. A megkezdett munkáit fejezze be.
- Legyen képes a belátásra. Működjön együtt a közös cél érdekében. Örüljön a csoport közös sikereinek.
- Társas-kapcsolataiban ajánlja fel segítségét a felnőtteknek, társainak. Szívesen tevékenykedjen a csoport érdekében. Érdeklődjön társai és a felnőttek iránt. Legyen képes egyéni érdekeit alárendelni a csoport érdekeinek. Legalább 1 társ kapcsolattal rendelkezzen. Legyen figyelemmel a felnőttek, gyermekek iránt. Fogadja el az alá-, mellé-, és fölérendeltségi helyzeteket.

5.5. Az óvodai élet megszervezése

Nagy hangsúlyt fektetünk a kicsik beszoktatására, hiszen nem mindegy, hogy milyen hatás éri a kisgyermeket az első találkozáskor.

Már a beiratkozáskor igyekszünk bensőséges hangulatot kialakítani, ahol a gyermek könnyen megnyílik. Ezt követi az első szülői értekezlet, ahol a szülőknek bemutatjuk az egész óvodát, a lehetőségeinket. Tájékoztatást kapnak arról, hogy milyen programmal dolgozunk, mit tudunk nyújtani. Próbáljuk a szülők, a gyermekek szorongásait oldani, tanácsokat, alternatívákat nyújtva a beszoktatás lehetőségeihez.

Szeretnénk elérni, hogy zökkenőmentesen, zavartalanul történjen a beszoktatás. Ez a szülőknek, gyermeknek, pedagógusnak egyaránt megkönnyebbülést jelent.

A közösségi nevelés a gyermekek életének céltudatos megszervezését igényli. Ezt az óvodában a jól összeállított napirend szolgálja. A jó napirend a gyerekek egészséges fejlődését biztosítja, melyben a legtöbb időt a játék tölti ki, ehhez a keretet a folyamatos napirend biztosítja. Igyekszünk a napirendet úgy összeállítani, hogy a csoportok összhangban, egymáshoz igazodva tudjanak működni.

Óvodáinkban vegyes csoportokkal dolgozunk, mivel a gyermekek életkorának szóródása nem teszi lehetővé a tiszta csoportok kialakítását.

Célunk a napirend, heti rend alakításánál mindenképpen az, hogy a legtöbb időt a játék töltse ki, általa fejlődjenek, alakuljanak a gyerekek.

Beépítjük minden napra a mesét, délelőtt, ebéd után, foglalkozás keretében minél több mesét, verset halljanak.

A fejlesztő foglalkozásra, akinek szüksége van, továbbra is igénybe vesszük a Nevelési Tanácsadó segítségét, ahová a szülő viszi el a gyermekét, illetve a Tanácsadó munkatársai az intézményben tartják meg.

5.6. A tehetséggondozás

A tehetség érték az egyénnek, környezetének, a hazájának, sőt az egész emberiségnek. Ezért a pedagógus fontos feladata, hogy hozzájáruljon a gyermekek tehetségének felismeréséhez és kibontakoztatásához.

Tudatosan próbáljuk a produktumokban, a teljesítményben a tehetséget nyilvánvalóan bizonyító egyediséget, átütő erőt felfedezni, és az adottságokat képességekké fejleszteni.

Az óvodapedagógus feladata biztosítani a fejlődéshez a lehető legkedvezőbb feltételeket, az adott képességnek megfelelő tevékenységet, és felkelteni a vágyat, a motivációt a fejlődésre.

5.7. A hátrányos helyzetű gyermekek

Hátrányos helyzetűnek tekintünk egy gyermeket akkor, ha fejlődéséhez nem adottak a szükséges feltételek, és emiatt a társadalmi érvényesülés útján jelentős hátránnyal indul.

A hiány, a hátrány az alábbi területeken jelentkezhet:

- nem kielégítő fizikai körülmények, anyagiak hiánya;
- kulturális hátrány;
- érzelmi-pszichés szükségletek kielégítetlensége.

Az óvodapedagógus feladata a hátrányos helyzet mind korábbi felismerése, körülhatárolása; a hátrányos helyzetű gyermekkel való célzott, személyre szóló foglalkozás; a hátrány csökkentése.

Fontos teendőnk, hogy a szülőket megnyerjük az együttműködésre. Mély empátiával közeledve próbáljuk elnyerni bizalmukat, mindvégig a gyermek érdekeit szem előtt tartva.

A jó gyermek-óvónő, óvónő-szülő kapcsolat segítségünkre lehet a beláttatásban. Ez elengedhetetlen feltétele a motiváltság erősítéséhez a hátrány ledolgozásában. A kölcsönös tiszteleten, bizalmon alapuló személyes kapcsolat sok érzelmi energiát adhat a gyermeknek.

5.8. Tevékenységformák

5.8.1. Játék

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék a gyermek elemi, pszichikus szüksége, melynek a nap folyamán hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul kell kielégülnie. A gyermek játszótársa először a felnőtt, a szülő, az óvónő.

Célja:

- a gyermekek legfőbb tevékenysége, örömforrása, testi, lelki szükségletek kielégítése.
- Hozzásegíti a gyermeket a valóságnak, az emberek viselkedésének, egymás közötti viszonyának megismeréséhez.
- Életszerű helyzeteket eljátszva a gyermek átveszi a felnőttek szerepét, magatartásbeli, erkölcsi vonásait, kitartásra, felelősségtudatra nevelődik.
- A személyiségfejlesztés alapvető eszköze.

5.8.2. Az óvodapedagógus feladata:

Utánozható mintát ad a játéktevékenységre, segíti a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását. Megteremti a megfelelő légkört, helyet, időt, eszközöket és élményt biztosít a különbözőjátékformákhoz.

5.8.3. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Elfogadják egymás elgondolását, tevékenységük logikáját. Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz. Le tudnak mondani egy-egy játékszerről. Tudjanak vezetni, és játszótársaikhoz alkalmazkodni. Képesek olyan játékhelyzeteket létrehozni, amelyekben tapasztalataik, érdeklődésük alapján ábrázolhatják a felnőttek tevékenységét, és különféle kapcsolataikat.
- Önállóak a játék közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában, a szabályok betartásában. A játszócsoportok tagjai között tartós és szoros kapcsolat alakul ki.
- A létrehozott eszközt minden esetben felhasználják a játékban, dramatizálásban. Képesek különböző anyagok, eszközök kombinált alkalmazására.

5.8.4. A fejlesztés tartalma:

- A gyakorlójáték során a gyermekek tárgyi cselekvések egész sorát sajátítják el. A gyakorlójáték a közvetlen környezetükkel kapcsolatos tapasztalatokat tükrözi.
- Szerepjáték: Fogadják el és tartásukba a játékszabályokat. A környezet jelenségeit, eseményeit építésként be önálló vagy csoportos játékukba.
- Barkácsolás: Végezzenek egyszerű javításokat játékokon. Segítséggel készítsenek játékot, ajándéktárgyakat.
- Dramatizálás, bábozás: Készítsenek egyszerűbb bábokat. Bábozzanak önállóan is. (Mese, történet és bábválasztás).
- Építő, konstruáló játék: Rakosgassanak, szereljének, egyszerű, az élethelyzeteknek megfelelő tárgyak elkészítésével
- Szabályjáték: Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önállóan figyeljenek a szabályra.

5.9. Mese – vers

Célja:

- Az örömforrás, örömteli tevékenység, a gyermekek érzelmi, értelmi és erkölcsi fejlődésének segítése, pozitív személyiségjegyek kialakítása a mese, versélmények segítségével.
- A belső képteremtés képességének kifejlődése, a kifejezőképesség, a nyelvtanilag helyes beszéd, a szép kiejtés elérése. Későbbiekben a könyv, az olvasás megszerettetése, a kultúra átadása. Igényes irodalmi anyag kiválasztása.

5.9.1. Az óvodapedagógus feladata:

Az óvodapedagógussal személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érezze magát, a mesehallgatás közben intim állapotot alakítson ki, melyben a belső képvilág, a belső képalkotás folyamata jelenik meg, amellyel együtt a gyermeket élményfeldolgozás szintjére juttatjuk.

5.9.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Jegyezzenek meg 10-12 mondókát, 6-8 verset, 15-20 mesét.
- Szívesen hallgassák, ismételgessék a verseket, mondókákat, meséket. Várják és kérik a mesemondást.
- Megszilárduljanak a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokások. Figyelmesen, csendben hallgatják végig a mesét. Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak ismert meséket.
- Megjegyzik a mese fontosabb elemeit, szereplőit. Meséskönyvek képeit önállóan is hosszan nézegetik. A könyvek között eligazodnak, vigyáznak a könyvekre.

5.9.3. A fejlesztés tartalma:

- **3-4 éves korban:** A versanyagot népi mondókákból, rigmusokból, ismertebb ritmikus, zenei hatású, játékos versekből állítsa össze az óvónő. Ezek a játékos versek segítik a kisgyermeket, hogy jobban megismerje testrészeit, az élet nélkülözhetetlen műveleteit, a közvetlen, majd a távolabbi környezetét. Az év folyamán 8-10 mondókát, verset ismételgessen, új mesére 10-12 alkalommal kerüljön sor.
- **4-5 éves korban:** Olyan verseket tanuljanak, amelyek a környezetről, időjárásról, évszakokról, természeti jelenségekről, állatokról, növényekről szólnak. Meséi legyenek állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, láncmesék, egyszerűbb tündérmesék. 2-3 kiolvasót, 6-7 verset ismételgessenek rendszeresen, 10-14 új mesét ismerjenek meg.
- **6-7 éves korban:** A mesehallgatás igazi ideje. Az állatmeséktől kezdve a népmeséken, novellisztikus meséken át épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás mesék és műmesék a gyermek mesetárába. A meseregényeket is szívesen hallgatják folytatásokban. A kiválasztott mesék, versek, erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét. Tanuljanak 4-5 kiolvasót, 15-20 verset. Halljanak 15-20 új mesét az év folyamán.

5.10. Ének – zene, énekes játék

Célja:

- A gyermek zenei élményekhez juttatása, - az óvónő éneke, vokális és hangszeres zene segítségével, közös éneklésen és a zenei érdeklődés felkeltésén keresztül.
- A tehetséggondozás.
- Az éneklés, zenélés tevékenységeinek megszerettetése.
- Zenei képességek, készségek kialakítása, fejlesztése.
- A népi, a hagyományok, a műzenei és más népek dalainak, zenéinek megismertetése.
- Ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok ápolására való törekvés.
- Ritmusérzék, zenei hallás, zenei emlékezet, kreatív zenei kedv fejlesztése.
- Mozgás és testtartás dalhelyzetekhez való igazításának megalapozása.
- Közösségi élmények nyújtása énekes játékokon, közös zenéléseken keresztül.

5.10.1. Az óvodapedagógus feladata:

Nyújtson mintát az éneklés, zenélés szeretetével, juttassa élményhez a mindennapokban a gyermeket, segítse a zenei anyanyelv kialakulását.

5.10.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudjon természetes tempóban járni, segítség nélkül tempót tartani.
- Énekeljen 6 hangterjedelmű dalokat, dúdolja az ismert dallamokat. Felelgetős dalt énekeljen társával, vagy a csoporttal. Énekeljen vissza dallamot.
- Különböztesse meg és reprodukálja a halk-hangos, magas-mély, gyors-lassú fogalom párokat dallamban, ritmusban.
- Fejezze ki cselekvéssel a dalritmust és az egyenletes lüktetést.
- Tudjon egyszerű táncos mozgásokat végezni helyes testtartással.
- Törekedjen a tiszta éneklésre. Hallgassa figyelmesen a bemutatott zenét.
- Énekeljen alkalmi dalokat ünnepkörökhöz kapcsolódva.
- Ismerjen fel dallamotívum alapján hallott dalt, néhány természeti környezetbeli hangot (többféle zenei és zörejhangot), hangszerket (ritmushangszereket és a furulyát).
- Ismerjen néhány térforma alakítási lehetőséget (kör, csigavonal).
- Próbálkozzon dallamrögtönzésekkel.
- Találjon ki dallamhoz mozgást, játékot. Szívesen, önállóan mozogjon, mozgása összerendezetté váljon.

5.10.3. A fejlesztés tartalma:

- Magyar népi énekes-mozgásos játékok, más népek dalai, játécai.
- Egy és kétszemélyes játékok, altatók, hintáztatók, simogatók, hajladozók, höcögtetők, lovagolók, tapsoltatók, sétáltatók, táncoltatók, labdázók. Körjátékok és dalaik (fogyó és gyarapodó játékok, párválasztók, sor és ügyességi játékok).
- Magyar népszokások, a hagyomány dalai, játécai, más népek dalai. Táncos játékok (lakodalmas, alakoskodók, vonulások, táncok, átalakuló játékok, kapcsolódós játékok, kapuzók).
- Népszokások: a négy nagy ünnepkörhöz kapcsolódva.
- Gyermeknek írt műdalok. Hangszeres zene hallgatása: magyar népzenei alkotások (vokális és hangszeres zene), műdalok alkalmi dalok (ünnepek dalai). Rögtönzött hangszerek készítése.

5.11. Rajz – mintázás – kézimunka

Célja:

- a vizuális tapasztalatok nyújtása életkornak megfelelően. A vizuális jelrendszer megismertetése (pont, vonal, folt, színek, formák). A vizuális megértés, befogadás alapozása. A képi, plasztikai, konstruáló kifejezőképességek kibontakoztatása. A vizuális percepció fejlesztése.
- Taktilis (tapintási) ingerek erősítése. Az ingerek más ingerekkel való integrálása. Szín és formavilág gazdagítása.
- Egyszerű munkafogások és eszközhasználat képességének fejlesztése (különböző anyagok és technikák megismertetése).
- Érdeklődés felkeltése a ábrázolás tevékenységei iránt.
- Kézmozgások finomítása. Az alkotás örömeinek megtapasztalása.
- Sokféle lehetőség megmutatása a képi, térbeli megjelenítésre.
- Képi gondolkodás fejlesztése. A térbeli tájékozódó képesség fejlesztése.
- Az íráshoz szükséges mozgáskoordináció alakítása.

5.11.1. Az óvodapedagógus feladata:

- Minden lehetőséget kihasználva, az egész nap folyamán biztosítson lehetőséget az ábrázoló tevékenységhez (mintázás, rajzolás, festés, vágás).
- Ismertesse meg a gyermeket a különböző anyagokkal, a kézi- munka technikai alapelemeivel.
- Maga a tevékenység, s annak öröme, élménye a fontos, nem a végeredmény.

5.11.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudjon kifejezni a képfelületen elemi térviszonyokat. Használja a képi kifejezés eszközeit. Hangsúlyozza alkotásaiban a jellemző jegyeket, formákat.
- Emberábrázolásában jelenjenek meg a részformák, esetleg egyszerű mozgások. Alkosson képet élmény, emlékezet alapján.
- Megfelelően használja az eszközöket, fogja helyesen a ceruzát, tartsa tisztán az eszközöket.
- Tudja alkalmazni mintakövetéssel a technikai eljárásokat.
- Nevezze meg a színeket, azok sötét és világos árnyalatait.
- Vegyen részt a tér rendezésében, figyelembe véve az alapvető térviszonyokat.
- Megfigyelés után tudjon formát mintázni.
- Készítsen önállóan vagy társaival közösen modellt, makettet.
- Díszítsen tárgyakat saját elképzelései alapján.
- Legyen véleménye saját és társai műveiről, műalkotásokról.
- Önállóan javítsa – megbeszélte módon – hibáit.
- Rendelkezzék koordinált szem és kézmozgással.

5.11.3. A fejlesztés tartalma:

- Vizuális percepció: Alak, háttér: keresztezett vonalak felismerése, rejtett formafelismerés, keresztezett formák differenciálása, alak és háttér cseréje.
- Alakállandóság: formaállandóság, geometriai formák különböző nagyságainak összehasonlítása.
- Térbeli helyzet: tárgyak szemlélőhöz viszonyított kapcsolatának felismerése.
- Térbeli viszonylagosság: két tárgy helyzetének megnevezése, alakkiegészítés, részek összeillesztése, célirányos útkeresés.
- Vizuális nyelv: Képalakítás a vizuális elemek használatával (vonal, folt, forma, színek). Képfelület kitöltése.
- A vizuális elemek egymáshoz való viszonyának megfigyelése, rendezése a képfelületen (soralkotás, hasonlóságok, ritmus).
- Vizuális - taktilis ingerek – ujjfestés.
- Kifejezés: Táj, terek viszonyainak megfigyelése, ábrázolása.
- Egyszerű természeti és mesterséges formák megfigyelése, ábrázolása. Képalakítás saját élmények, emlékezet után.
- Képző és népművészeti alkotások, képek nézegetése.
- Technikák megismerése (rajzolás, festés, papírragasztás, mintázás, papírhajtogatás, egyszerű nyomhagyások).
- Vizuális kommunikáció: Színek keverése. Egyszerű ábrák, járművek jelei, közlekedési jelzőtáblák ismerete.

- Tárgy és környezetkultúra: Tárgyalkotás szabadon. Térrendezések. Konstruálás. Mintázás. Anyagalakítások (gyurma, agyag, textil, fonal, dobozok, papír, gyöngyfűzés, termések, kavicsok, homok, építőkocka, hó, gipsz)

5.12. A külső világ tevékeny megismerése

Célja:

- sokféle tevékenység lehetőségének biztosítása a tapasztalatszerzésre. A felfedezés örömeinek érzékeltetése.
- Tapasztalatok szerzettetése a természeti, emberi és tárgyi környezet elemeiről, megfelelő tájékozottsági szint kialakítása a gyermek saját környezetében. A szerzett tapasztalatok szempontok alapján történő rendszerezésének megtanítása.
- A környezet jelenségeinek, tárgyainak, tulajdonságainak, mennyiségi viszonyainak, formáinak rendszerezése. Összefüggések megláttatása. A valóság objektív bemutatása.
- Ítéliképeség fejlesztése.
- Pozitív viszonyulás kialakítása a természeti, emberi, tárgyi környezethez.

5.12.1. Az óvodapedagógus feladata:

Teremtsen lehetőséget a gyermek számára a környezet tevékeny megismerésére, biztosítson alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a környezet és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

5.12.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudja személyi adatait (lakcím, név, szülők neve, foglalkozása, testvérek neve), életkorát.
- Hasonlítsa össze mennyiségeket (több, kevesebb, ugyanannyi, hosszabb, rövidebb, egyforma hosszú, magasabb alacsonyabb, szélesebb, keskenyebb).
- Alkosson megfelelő szöveget a mennyiségi viszonyokat ábrázoló képekről. Tudja a meg és leszámítást a tízes számkörben.
- Nevezze meg a térbeli állások helyzetének irányait (jobb, bal, előtt, mögött, alatt, fölött, mellett, között).
- Válogasson alakzatokat, tárgyakat, élőlényeket szempontok alapján.
- Másoljon alakzatokat síkban és térben.
- Válogassa a síkbeli alakzatokat tulajdonságaik szerint (kör, négyzet, háromszög).
- Ismerje a térbeli alakzatok közül a kockát.
- Nevezze meg saját testrészeit, érzékszerveit.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, napszakokat.
- Ismerje néhány környezetében lévő épület funkcióját.
- Nevezze meg a közlekedés eszközeit, néhány alapvető szabályát (a közlekedési jelzőlámpa színeinek jelentése, gyalogos átkelőhely jele). Ismerje a színeket.
- Helyezze főbb csoportokba az élőlényeket (ember, állat, növény). Tudjon alapvető növény és állatgondozási műveletekről. Vegyen részt elemi természetvédelmi tevékenységben (téli madárvédelem, az élőlények óvása).
- Használja jól a megismert kifejezéseket.

5.12.3. A fejlesztés tartalma:

- Megismerési módszerek alapozása, tapasztalatszerzés a környezetről.
- Természeti környezet: Élettelen természet anyagai.
- Az élettelen környezet változásai: időjárás, évszakok, természetvédelmi teendők, tevékenységek évszakok szerint.
- Élő természet elemei: növények, állatok, tulajdonságaik, életmódjuk, környezetük, az ember testrészei, külső tulajdonságai, érzékszervek.
- Tárgyak, személyek összehasonlítása:
- Tárgyak válogatása szabadon vagy adott szempontok szerint.
- Tárgyak, objektumok méreteinek összehasonlítása, összemérése, különbségeik megfogalmazása (hosszabb-rövidebb, nehezebb-könnyebb, alacsonyabb-magasabb, keskenyebb-szélesebb, több-kevesebb).
- Sorbarendezések mennyiségi tulajdonságok szerint (tő és sorszámok).
- Sorbarendezés egyéb szempontok szerint.
- Halmazok elemeinek meg és leszámllálása (több, kevesebb, ugyanannyi). Halmazok keletkeztetése (hozzátevés, elvevés, egyenlővé tétel a tízes számkörben).
- Soralkotások, sorváltások balról jobbra, föntről lefelé (szemmozgás).
- Állítások fogalmazása (igaz-hamis eldöntése).
- Történetek alkotása képekről a mennyiségek figyelembevételével.
- Emberi környezet: Család, család élete, családtagok. Foglalkozások a családban. Életmód.
- Az óvoda és környezete: Felnőttek munkája, a gyerekek tevékenysége. Az óvoda épülete, közintézmények a környéken. Az emberek munkája az egyes munkahelyeken. Foglalkozások, eszközök, felszerelések az egyes munkahelyeken.
- Tulajdonságok, formák, színek, méretek vizsgálata.
- Közlekedés a faluban, városban: Eszközei, lehetőségei, dolgozói szabályai (különös tekintettel a gyalogos közlekedésre).
- Geometriai tulajdonságok megfigyelése: Építés szabadon, építmények lemásolása, építés rajz alapján. Síkbeli építések síkmértani elemekből, elemek összehasonlítása, válogatása, geometriai tulajdonságaik alapján.
- Irányok, arányok megfigyelése: (bal-jobb, alá-fölé, mellé, közé, előtt-mögött, vízszintes-függőleges).
- Különös odafigyelés a térbeli helyzet zavarával küzdő gyermekekre – ferde, görbe, álló, fekvő, eleje, közepe, vége, első, utolsó, lenn, fenn, felső, alsó, középső fogalmainak gyakoroltatása –, a helyviszonylatokat kifejező névutók gyakorlása.
- A rész és egész viszonyának megfigyelése.

5.13. Mozgás

Célja:

- Az egészséges életmód kialakítására nevelés, helyes testtartás, mozgáskoordinálás. A természetes mozgások alakítása, fejlesztése. Pozitív személyiségtulajdonságok erősítése. Egészséges versenyszellem alakítása.
- Testi képességek alakítása, fejlesztése (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség, testtartás).
- Növekedés elősegítése. A légző, keringési, csont és izomrendszer teljesítőképességének növelése, figyelemmel a mozgásfejlődés lépcsőfokaira.
- A térbeli, időbeli tájékozódó képesség fejlesztése.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- Az alkalmazkodóképesség fejlesztése.
- Mozgáskoordináció alakítása. A szem, kéz, láb koordinációjának fejlesztése. A nagymozgások, rugalmasság, egyensúly párhuzamos fejlesztése.
- A testrészek megismertetése, testséma ismerete.
- A vestibuláris (egyensúlyérzetet befolyásoló) mozgások végeztetése.

5.13.1. Az óvodapedagógus feladata:

Teremtsen lehetőséget a mindennapokban a tornának, játékos mozgásnak teremben, szabad levegőn, eszközzel, eszköz nélkül, spontán, vagy szervezett formában.

5.13.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- A mozgásfejlődés útját figyelembe véve sajátítsa el a természetes mozgások elemeit (fejemelés, kúszás, mászás, ülés, állás, nyakizom-erősítés, járás, futás).
- Tegyen különbséget a harmonikus, összerendezett járás, futás tevékenységeiben.
- Ismerje a vezényszavakat, tudjon a hallottak szerint cselekedni. Tartsa be és kövesse az adott szabályokat.
- Mozgás közben tudjon irányt változtatni, jobbra, balra, hátra, fordulatot tenni az irányok megnevezésével.
- Legyen képes sor és köralkotásokra.
- Egyensúlyozzon egy lábon, valamint különböző szereken, emelt magasságban (10-30 cm), két lábon. Tudjon fél és páros lábon szökdelni. Ugorjon át kisebb akadályokat.
- Tudjon labdát dobni, megfogni, gurítani, vele célozni.
- A mozgásokban legyen kitartó.

5.13.3. A fejlesztés tartalma:

Játékok:

- Szerep – utánzó – futójátékok
- Szabályjátékok
- Küzdőjátékok (húzás, tolás, emelés)

Rendgyakorlatok:

Egyenes testtartás, vonal és köralakítás, fordulatok meghatározott irányokban

Gimnasztika – szabadgyakorlatok:

Kartartások, nyakizom-gyakorlatok, kar, láb és törzsmozgások, testhelyzetek, mozgáskoordináció.

Koncentrációs mozgásgyakorlatok:

Kézi szergyakorlatok (bot, babzsák, szalag, karika, labda)

Járások, futások:

- Természetes járás irányváltásokkal;
- Speciális járások, állatjárások utánzása;
- Ritmusra járások;

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- Futás egyenes vonalban és irányváltásokkal;
- Lassítás – gyorsítás;
- Akadályok leküzdése;
- Versenyfutás.

Szökdelések, ugrások:

- Helyben és haladva (páros lábon és váltott lábbal);
- Akadályokon át (fel, le, át).

Dobások, labdás gyakorlatok:

- Labdafogások, labdaérezlés;
- Labdagurítások, labdavezetés;
- Labda fel- és ledobások (alsó és felsődobás);
- Labdahajítások.

Támasz, függés és egyensúlygyakorlatok:

- Talajon (csúszás, mászás, kúszás, egyensúlyozás);
- Padon, zsámolyon, bordásfalon, vízszintes és függőleges irányban gurulások;
- Egyensúlyozás emelt szeren.

Foglalkozások a szabadban:

- Téli játékok (hógolyózás, szánkózás);
- Atlétikai gyakorlatok.

5.14. Munka

Célja:

- A gyermek a munkát örömmel végezze, tudjon azonosulni vele. Munkája eredményét ő és mások egyaránt tapasztalhatják.
- Gyakorlás hatására kialakul a felelősségérzet.
- Munkavégzés közben megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek természeti, társadalmi környezetükről.
- Hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez, megalapozódik a munka iránti tisztelet.
- Eredményének megbecsülése, fontosságának és hasznosságának értelme.
- A munkához szükséges készségek formálódnak, pontosabbá válnak.

5.14.1. Az óvodapedagógus feladata:

A pedagógustól tudatos szervezést kíván, a gyermekekkel együttműködést és folyamatos pozitív értékelést igényel.

5.14.2. Az óvodapedagógus feladata:

- Az óvodában a munka elsősorban közösségért végzett tevékenység. Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, bensőségessé válását.
- Lehetővé válik általa a kitartás, a felelősségérzet, a kötelességteljesítés gyakorlása, az önértékelés és ezzel együtt a közösségi értékelés alakulása.
- Kialakul a feladattudat, fejlődik a figyelemösszpontosítás.
- Önként, önállóan vállal feladatot, s azt kitartóan teljesíti.

5.14.3. A fejlesztés tartalma:

Önkiszolgálás:

- A csoportokban a naposok terítnek a dajkák segítségével.
- Öltözködésben;
- Játékrakodás;
- Foglalkozáshoz szükséges eszközök kiosztása.

Alkalomszerű munka:

- Környezet rendjének biztosítása.
- Segítés az óvónőnek, egymásnak, a kisebbeknek. Ajándékkészítés. Egyéb megbízatások. Szobanövények locsolása.
- Madarak etetése a téli időszakban.

5.15. Tanulás

Célja:

- A tapasztalatszerzés, gondolkodás örömeinek átélése.
- Megismerési képességek fejlesztése. A tudás, tanulási vágy felébresztése.
- Képszerű és szemléletes gondolkodás kialakítása, majd a fogalmi gondolkodás megalapozása.
- A beszédészlelés és beszédértés, szóbeli kifejezés fejlesztése.
- Problémahelyzetek megoldása.

5.15.1. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére:

- Tudjon önállóan konkrét, elemi, ismert jelenségek esetében következtetni, ítéletet alkotni. Alakuljon feladattudata.
- Ismerje saját értékeit. Legyen önálló a begyakorolt feladatok megoldásában.
- Végezzen önálló megfigyeléseket, ismerje fel a változásokat.
- Fedezzen fel konkrét összefüggéseket, ok-okozati viszonyokat.
- Törekedjen többféle megoldás keresésére.
- Szándékos figyelmének tartalma érje el a 10-15 percet.
- Legyen képes gondolatait érthetően szavakba, mondatokba foglalni.
- Különítse el a mese és a valóság elemeit.

5.15.2. A fejlesztés tartalma:

- Kötetlen szervezeti formában a játék adta lehetőségek kihasználásával, játékos helyzetek megteremtésével, valamint mikrocsoportos foglalkoztatási formában, folyamatos időrendben történik valamennyi tevékenység.
- **3-4 éves korban:** Közvetlen tapasztalatszerzések, megfigyelések.
- Figyelemirányítás a lényeges, közös jegyekre.
- Élmények, benyomások felfogása, emlékezetből való felidézése.
- Kreatív gondolkodást, képzeletet mozgósító tevékenységek.
- Szókincsfejlesztés.
- **4-5 éves korban:** Lényeges és lényegtelen különválasztása, analízis, szintézis, összehasonlítás alapjainak lerakása.
- Kezdenek képessé válni a mozgásuk, beszédük, figyelmük bizonyos fokú önirányítására.
- Megfigyelőképesség fejlesztése, ok-okozati összefüggések felismerése.
- Emlékezet fejlesztése a tanulás folyamatában.
- Gondolkodás, beszéd, kifejezőkészség fejlesztése.
- **5-6-7 éves korban:** Megfigyelések végzése közösen és önállóan.
- Egyéni élmények, beszámolók, tapasztalatok felidézése, emlékezetből. Megbízatások elvégzése (emlékezetfejlesztés).
- Jelenségek változásainak megfigyelése, azok összefüggései.
- Összehasonlítások és megkülönböztetések irányított és spontán megfigyelésekkel. Beszédfejlesztés.
- Többféle megoldási lehetőség keresése, problémamegoldó gondolkodás fejlesztése.
- Tájékozottság, egyéni élmények kifejezése.
- Ellenőrzés, önellenőrzés képességének kialakulása.

5.16. Hagyományok, ünnepek

5.16.1. Az óvoda ünnepei

Célja:

- A közös tevékenység a gyermekek fejlődésének serkentője.
- Az egyéni örömök közösségi „hangszerelése” teszi a távlatokat pedagógiailag értékké.
- A távlat elérése sokrétű és közös tervezetést, rendszeres közös tevékenységet igényel.
- Perspektívát adnak, megerősítik a hagyományokat, a közös élmény erejével fokozzák a gyerekek közösséghez tartozását.

5.16.2. A fejlesztés várható eredménye óvodáskor végére

- 3-4 évesek: Az óvónő közeli örömet, gyors megvalósulást ígérő távlatokat állítson.
- Már ebben a korban hagyománnyá válhat valaminek az elkészítése, díszítése.
- Jelentőssé válhat a születés és névnapok megünneplése, új, vagy hosszabb hiányzás után az óvodába érkező gyermek fogadása.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- 4-5 évesek: Már távolabbi időpontra tervezett eseményeket, távlatokat tervezzünk.
- Ajándékkészítés a kicsiknek, a távozóknak búcsúztatása.
- 5-6-7 évesek:
- Már hosszabb időre kitűzött távlatok szerepelhetnek.
- Az iskolába lépés – örömteli távlat, tanulás iránti vágy felébresztése, tudás vágya, erősítése annak, hogy képesek lesznek a várható követelményeknek megfelelni.

5.16.3. Az óvoda ünnepei:

- **A gyermekek ünnepe:**
 - ❖ Születés-, névnapok, anyák napja, gyermeknap, évzáró.
- **Néphagyományokkal összefüggő ünnepek:**
 - ❖ Mikulás, karácsony, farsang, húsvét.
- **Társadalmi ünnepek:**
 - ❖ Nemzeti ünnepek – március 15, október 23.; Idősek napja.

Az ünnep fényét emeli az ünnepi díszbe öltözött óvoda, ünnepi ruha, a jó érzelmi előkészítés és az egyre fokozódó örömteli várakozás, maga az ünnepi együttlét.

- **Házi ünnepek, amelyeken csak gyermekek vesznek részt:**
 - ❖ Születés- és névnapok;
 - ❖ Gyermeknap;
 - ❖ Mikulás;
 - ❖ Karácsony;
 - ❖ Húsvét;
 - ❖ Idősek köszöntése.
- **Megemlékezések:**
 - ❖ Március 15.
 - ❖ Október 23.

A gyermekek életkori sajátosságait figyelembe véve.
- **Nyilvános óvodai ünnepek, amelyen bárki részt vehet:**
 - ❖ Farsang;
 - ❖ Anyák napja;
 - ❖ Évzáró.

A különböző ünnepségekre való készülődés hatására a gyermekek szívesen tevékenykednek együtt társaikkal, elfogadják és betartják a tevékenység által megkívánt magatartásnormákat. Érdeklődnek egymás iránt, tekintettel vannak egymásra. Képesek kapcsolatteremtésre, együttműködésre. Figyelnek egymás játékára, alkotásaira.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

Meghallgatják a felnőtteket, társaikat. Türelmesek, segítik egymást a különböző tevékenységi formákban, a kisebbeknek az öltözködésben, étkezésben, séta közben. Örülnek a közösen átélt sikereknek.

Akaratukat alá tudják vetni mások akaratának. Udvariasak, köszönnek, a vendéget helylyel kínálják.

Alkalmazkodnak a szabályokhoz, tudják késleltetni szükségleteik kielégítését. Az óvodáskor végére általában kialakul feladattudatuk.

6. Az óvoda kapcsolatai

6.1. Az óvoda és a család

6.1.1 Az együttműködés alapelvei:

- Az óvoda a családdal együtt, a családi nevelés funkcióját erősítve tudja nevelő szerepét betölteni.
- Az együttműködés egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partnerkapcsolatban valósuljon meg -, alapja a kölcsönös bizalom, segítségnyújtás.
- A szülő találjon az óvónőben támaszt és segítőtársat.
- Szükséges, hogy az óvoda minden dolgozója előítéletektől mentesen tudjon közelíteni minden családhoz.

6.1.2 Az együttműködés tartalma:

- A családi nevelés körülményeinek megismerése._Családlátogatás – legalább egyszer, akinél szükséges, évente.
- Szülői értekezlet – évente háromszor. Egyéni beszélgetések.
- A szülők szabad betekintést nyerhetnek a csoport életébe – előre egyeztetett időpontban az év bármely napján.
- Ha az óvónő szükségesnek tartja, kéri a szülőtől a fogadóórát.
- Szülői munkaközösség – nemcsak koordináló, kezdeményező is lehet az együttműködés elősegítésében.

6.1.3. Az óvodapedagógus feladata:

Minél több lehetőség megteremtése arra, hogy a kapcsolat szilárdná váljon, ami biztosíték is a szülő számára, hogy bármikor segítséget kérjen bármiben az óvodapedagógustól, - benne támaszra leljen.

Különböző kapcsolattartási formákat vezettünk be ennek érdekében:

- Az először óvodába lépő gyermekek és szüleik meglátogathatják az intézményt.
- Az óvodapedagógusok havonta egy alkalommal fogadóórát tartanak.
- Farsang: Minden szülő számára lehetőséget nyújt a nyitott óvoda betekintésre, a gyermekkel való együttjátszásra.
- Kirándulás: A tanév végi kiránduláson a gyermekek szülei is részt vehetnek térítés ellenében.
- Nyílt napok keretében a szülők betekintést nyerhetnek a csoport életébe.

6.1.4. Az óvoda és az iskola

Az együttműködés alapelvei:

- Az óvodából az iskolába történő zavartalan átmenet megkívánja a nevelőmunka összehangolását (érvényesüljön a nyitottság).
- Tartalmi együttműködésben érvényesüljön a kölcsönös nyitottság.
- Május hónapban iskolalátogatásra mennek a nagycsoportosok, megismerkednek az 1. osztályosok életmódjával, ízelítőt kapnak egyes tanórák hangulatáról (matek, olvasás).
- Kölcsönös bizalom – egymás munkájának ismerete, megbecsülése.

Az együttműködés tartalma:

- Az óvónő ismerje az általános iskola 1. osztályára vonatkozó követelményeit, az iskola nevelési alapelveit.
- A NAT és az OAP kölcsönös ismerete.
- A helyi programok ismerete.
- A tagintézmény-vezető feladata a helyi sajátosságok figyelembevételével az óvoda körzetében lévő iskolával fenntartani a kapcsolatot.
- Az óvónő lehetőséget ad a tanítónak az óvoda napi és heti rendjének, az egészséges életmód, a közösségi élet szokásainak, a helyi hagyományoknak, a nevelési eszközök, a nevelési módszerek, a családdal való együttműködési formák megismerésére. Nálunk ez mindig április-május hónapban valósul meg, a nagycsoportos óvónők meghívják 1-1 napra a leendő 1. osztályos tanítót, aki bemutató foglalkozás folyamán betekintést kap az óvodában folyó munkába, tájékozódik a gyerekek fejlettségéről, egyéni fejlődési üteméről.
- Lehetőség van, a szülő kérésére, hogy gyermeke még 1 évig óvodás maradjon. Az óvónő feladata a gyermek differenciált fejlesztésének megtervezése. Részt vesz az aktuális szülői értekezleten, ahol a szülőknek tájékoztatást ad.
- A gyerekek fejlettség szerinti iskolakezdése, rugalmas beiskolázása tágabb lehetőséget és egyben fokozott felelősséget jelent az óvónő számára az iskolára alkalmasság megállapításában.

7. Gyermekvédelem

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat alapvetően a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló többször módosított 1997. évi XXXI. törvény, valamint a közoktatási törvény végrehajtásáról szóló többször módosított 11./1994. évi (VI.8.) OM rendelet határozza meg.

Nevelési programunkban kiemelt helyet és szerepet tölt be a gyermekvédelmi munka. Az említett törvények meghatározzák a tevékenységünk célját, feladatait, az intézményvezető felelősségét, a pedagógusok kötelességét.

7.1. A gyermekvédelem fő célja:

- Hozzásegíteni a gyermeket az egészséges, értékes, minőségi élethez.
- A prevenció – megelőzni a gyermek veszélyeztetetté válását.
- A kialakult, vagy kialakulóban lévő problémákat időben felismerjük, időben tudunk segíteni, a megoldást megtalálni.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

-
- A gyermekeknek nyugodt, családias, szeretetteljes légkört, egészséges, gondoskodást nyújtó környezetet, megkülönböztetés nélküli, hátrányokat kompenzálni képes óvodai napirendet és tevékenységeket biztosítunk, melyekkel hozzájárulunk az egészséges személyiségfejlődésükhöz.

Intézményeink a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódóan látják el feladataikat, melyek közül a legfontosabb a prevenció, a megelőzés.

Nevelőmunkánk során meghatározó a „gyermekek mindenek felett álló érdekének” képviselője.

A családi élet működésében gyakran olyan mértékű zavarok keletkeznek, mely a gyermeket környezeti, magatartási, egészségügyi, vagy anyagi okból külön-külön, illetve együtt veszélyezteti. (Hiányos, rendszertelen táplálkozás, családi veszekedések, perpatvarok, alkoholizáló szülők, a gyermekek bántalmazása, illetve elhanyagolása.)

Ezek következménye, hogy általában ezek a gyermekek kiegyensúlyozatlanok, sokszor kialvatlanok, fáradtak, beilleszkedési- és magatartási zavarokkal küszködnek, gyakran agresszívan viselkednek. Közösségi alkalmazkodóképességük, neveltségi szintjük elmarad az adott életkornak megfelelő elvárásoktól.

A legfontosabb feladataink közé tartozik ezeknek a hátrányoknak a csökkentése, kompenzálása: nevelőmunkánkkal, rendszeres gondozási feladatok ellátásával, az étkezés biztosításával, szeretetteljes, elfogadó környezettel, egyéni bánásmóddal, a pihenés biztosításával, az életkornak megfelelő nevelés, fejlesztés biztosításával.

Ismernünk és követnünk kell a családok életében történő, bekövetkező változásokat, megfelelő információkat kell szereznünk, ezt csak jó szülő-pedagógus viszony kialakításával érhetjük el. A szülőket partnerré kell tennünk a munkánk során, érezniük kell, hogy segíteni szeretnénk a gyermek fejlődésének érdekében, információikat bizalmasan kezeljük.

Óvodai gyermekvédelmi munkánkat segíti, hogy a szülőkkel napi kapcsolatban állunk, naponta találkozunk, így gyakran nyílik mód megbeszélni a felmerült problémákat, javaslatot tehetünk ezek megoldására.

A konkrét gyermekvédelmi munka minden pedagógus kötelessége és feladata.

7.2. Az intézményvezető feladata:

- A gyermekvédelmi feladatokkal megbízott pedagógus munkájának segítése.
- A feltételek biztosítása, jelzőrendszer kiépítése, esetmegbeszélésen való részvétel.
- Az óvó-védő, baleset megelőzési intézkedések rögzítése a házirendben is.
- A szülőkkel való kapcsolattartás, a családok segítése, tájékoztatása.
- A gyermekvédelmi feladatok, tevékenységek összehangolása az óvónők között.
- A „biztonságos óvoda” feltételének megteremtése.

7.3. A gyermekvédelmi felelős feladata:

- Segíti és összehangolja az óvodapedagógusok gyermekvédelmi tevékenységét.
- Pedagógiai eszközökkel, tanácsadással segít a szülőknek, pedagógusoknak a gyermekvédelemmel kapcsolatos problémáik megoldásában.
- Tájékoztatja a szülőket, hogy problémáikkal – óvodán kívül – milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- A gyermekvédelmi problémával küszködő gyermek szüleit igyekszik együttműködésre ösztönözni, megnyerni, bevonni az óvoda életébe.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- Minden esetben a gyermekek érdekeit védi, képviseli. Figyelemmel kíséri a gyermeki jogok érvényesülését.
- Tanév elején nyilvántartásba veszi a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Szükség szerint írásbeli jelzéssel él a Gyermekjóléti Szolgálathoz, együttműködik a probléma megoldásában.
- Részt vesz a Jelzőrendszeri üléseken, szakmai továbbképzéseken, esetkonferenciákon.
- Felhívja a szülők figyelmét az igényelhető, igénybe vehető támogatásokra, az újraigénylés határidejének lejárata.
- Az éves szűrővizsgálatokon felül rendszeresen konzultál a védőnővel, gyermekorvossal.

7.4. Az óvodapedagógus feladata:

- A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek kiszűrése az óvodába kerüléskor, illetve (ha szükséges) a tanév során családlátogatások alkalmával.
- Tájékozódás a gyermek életkörülményeiről, anamnézis készítése, mely a gyermek fejlődési naplójának alapja.
- Nevelési terv készítése a csoportnaplóba, melyben megjelöli az aktuális nevelési, fejlesztési feladatokat.
- Állandó, segítő kapcsolatot tart a szülőkkel. A problémás eseteket jelzi a gyermekvédelmi felelősnek, megbeszéli a teendőket.
- A csoportnaplóban rögzíti a veszélyeztetett gyermekek számát, a családok anyagi helyzetét, gazdasági jellemzőit (pl. átlagon aluli, átlagos, etnikai kisebbség, stb.), családi károsító körülményeket, ártalmakat (ingerszegény környezet, bántalmazó környezet, stb.) szám szerint.
- Előkészíti a gyermekvédelmi felelős intézkedéseit, a problémás megbeszélésről feljegyzést készít.
- Differenciált és tudatos nevelő munkája során elősegíti a gyermek egészséges fejlődését, kompenzálja a környezet negatív hatásait.
- Az esetek sikeres megoldása érdekében hatékonyan együttműködik a családgondozóval.
- A gyermeki jogok érvényesülésének biztosítása.
- Óvó-védő intézkedések megtétele a csoportokban.
- Az újonnan belépők zökkenőmentes beilleszkedése, befogadása a csoportokba.
- Ha kompetenciánkat meghaladó esettel állunk szemben, szakember segítségét kérjük, felvesszük a kapcsolatot a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Esélyegyenlőség megteremtése.
- A felzárkóztatás és a tehetséggondozás tervezése a csoportnaplóban.
- Fejlődési napló vezetése minden gyermekről.
- Egészségügyi vizsgálatok megszervezése, azon való részvétel.
- Családok tájékoztatása különféle támogatások lehetőségeiről.
- Rendszeres családlátogatás.
- Szülői értekezletek, nyílt napok, kirándulások, fogadóórák megtartása.
- Étkezés ellenőrzésének biztosítása.
- Baleset megelőzési feladatok megjelölése csoportonként.

8. Az óvodába és iskolába lépés feltételei

A gyermekek az óvodai élethez szükséges testi, lelki, szociális fejlettséget általában 3 éves korukra érik el.

8.1. Az óvodai elhelyezés, felvétel

Az intézménybe a 3. életévét betöltött gyermek vehető fel. Az, aki a 3. évét évközben tölti be, az adott időben vehető fel.

A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény értelmében az óvodák iskolai életmódra felkészítő feladataiból eredően az 5. életévét betöltő gyermekekre általános érvényű nevelési kötelezettséget határoz meg.

A törvényi szabályozás teret enged a „rugalmas iskolakezdésnek”, hiszen a gyermek fejlettségének megfelelően jelöli meg a tankötelezettség időpontját. „Az óvodai nevelésben való részvétel 3 éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb 8 éves korig minden gyermeket megillet.”

8.2. Az iskolába lépés feltételei

Az iskola életre való felkészültségnek testi, lelki, szociális kritériumai vannak, melyek közül egyik sem hanyagolható el, mindegyik egyformán szükséges a sikeres iskolai munkához.

Ezek a következők:

- Tesze arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezett, harmonikus. Erősen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgásos viselkedését, testi szükségleteit szándékosan irányítja.
- Nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. A téri észlelés fejlettségének, a vizuális és akusztikus differenciálásnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának különös jelentősége van.
- Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés.
- Megjelenik a tanulás alapját képző szándékos figyelem, fokozatosan növekszik tartalma, terjedelme. Kialakulóban van az elemi fogalmi gondolkodás.
- Érthetően, folyamatosan beszél, kommunikál, érzelmeit érthető formában, megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat.
- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről. Biztosan ismeri az évszakokat, napszakokat. Ismeri és a gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait. Ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat. Ismeri az időjárás összefüggéseit, az alapvető viselkedési szabályokat, amelyek a környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek. Elemi mennyiségi ismeretei vannak.
- A szociálisan érett gyermek készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes az együttműködésre, felnőtt és gyermektársaival való kapcsolatteremtésre. Egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni, az akarat, az önfegyelmének megfelelő szintje jellemzi.
- Feladattudata kialakulóban van, s ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg. Ezt a tevékenységet kitartásának, önfegyelmének, munkatempójának, önállóságának alakulása biztosítja.

9. Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése, értékelése

A legfontosabb a gyermekek folyamatos megfigyelése, mert nevelni, tanítani csak akkor tudunk, ha megértjük azt, akit alakítani, formálni kell. Ezért minden gyermekről fejlődési naplót vezetünk, melyben az alábbiak szerint rögzítjük a gyermek fejlődését.

9.1. Mozgásfejlődés

- Testséma fejlettsége – nagymozgások;
- Dominancia – finommotorika;
- A gyermek rajzának fejlődése;
- Mozgáskoordináció.

9.2. Beszédfejlődés

- Beszédkedv, beszédhiba, beszédritmus;
- Szókincs, képolvasás, szövegértés.

9.3. Értelmi fejlődés

- Vizuális percepció;
- Akusztikus percepció;
- Téri tájékozódás;
- Figyelem, képzelet jellemzői;
- Gondolkodási műveletek.

9.4. A gyermek érzelmi életének, szociális magatartásának fejlődése

- Kapcsolat a társakkal és a felnőttekkel;
- Megnyilvánulások váratlan helyzetekben;
- Véleménynyilvánítások.

A folyamatos megfigyelést szolgálják a kezdeményezések, a foglalkozások utólagos ellenőrzése feladatlapokkal.

Szükség esetén a nevelési Tanácsadó értelmi, illetve fejlettségi vizsgálatot végez, tanácsokat ad a további fejlesztésre. A fejlesztéseknél fő szempont, hogy természetes közegben játék közben, akár délelőtt, akár délután történik.

9.5. A pedagógiai munka dokumentálásának rendszere

A pedagógiai munka tervezése, elemzése a gyermekek egyéni megfigyelése, az egyénre szabott nevelési, fejlesztési eljárások folyamatos írásbeliséget kívánnak.

A következő dokumentumok elkészítése és vezetése szükségesek:

- Tagintézményvezetők éves munkaterve;
- Nevelési terv;
- Éves ütemtervek;
- Csoportnaplók vezetése;

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- Hiányzási napló vezetése;
- Étkezők nyilvántartása;
- Fejlődési napló vezetése;
- Év végi értékelés.

10.Érvényességi rendelkezések

Érvényes a Helyi Nevelési Program 2008. január 1. napjától, folyamatosan felülvizsgálva minden nevelési év májusában.

A módosítás módja és indoka:

- Jogsabáymódosítás;
- Szervezeti átalakítás;
- Ha a nevelőtestület több, mint fele kicserélődött;
- Ha egyéb fórum módosítást javasol.

11.Összegzés

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja meghatározza az óvodákban folyó pedagógiai munka alapelveit, melynek segítségével és annak szellemében elkészítettük a Helyi Nevelési Programunkat.

Alapelvünk a gyermekek mindenek felett álló érdeke, a gyermek tisztelete, mindenoldalú fejlesztése.

Így született meg programunk, melyet a gyermekek igényeinek való megfelelésben próbáltunk kialakítani úgy, hogy a különböző fejezeteket minden óvodapedagógus a maga tudásának legjavát beleadva tudja alkalmazni.

Végighaladva a programon, annak szellemében végezzük tudatos, tervszerű, átgondolt fejlesztő, nevelő munkánkat.

Úgy gondoljuk, jelen programunk tükrözi minden egyes kolléga szellemiségét, törekvését, az elvárásoknak való megfelelést.

MELLÉKLET

A IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Antall József Napközi Otthonos Tagóvoda Etnikai Kisebbség nevelési Programja

„Ha a gyermekek sikeresen élnek, megtanulják mit jelent szeretni.
Ha a gyermekek elfogadva és barátságban élnek,
Megtanulják megkeresni a szeretetet a világon.”
(Dorothy Law Holtz)

Sok gonddal jár embertársaink megértése. Mindennapi közhely manapság a másság elfogadása. Mondogatjuk, persze gyakorolni, sokkal nehezebb. Mások szemével nézve mindnyájunknak vannak nehezebben tűrhető tulajdonságai. Tekintettel kell lenni másokra. A szocializáció sok bölcs lemondást, figyelmet igényel, ha jól akarjuk magunkat érezni a társadalomban.

A jól megválasztott napirend, a helyesen megválasztott, változatos tevékenységi formák, a kötelező foglalkozások, és a szabadon választott tevékenységek a határozott, de szeretetteljes követelés segíti a szokások kialakítását. A szokások kialakításának alapvető feltétele a pozitív példa. Létrejön a mintakövetés.

A gyermekekért tenni, mindannyiunk közös, és legfontosabb ügye! Talán, éppen az óvoda, azaz intézmény, amelynek pedagógusait kevésbé béklyózzák az előítéletek, hiszen ők a cigány gyermekekkel fejlődésük legszociálisabb szakaszában találkoznak.

Támogatóiknak megnyerhetjük a szülőket, s célunk is ez, hogy minden szülő magáénak érezze az óvodát. Motiválni kell őket, aktivitásukat beépíteni a közös munka folyamatába.

Az óvoda feladata:

Az egészséges, harmonikus személyiségfejlesztés, az egészséges életmódra nevelés, iskolára való előkészítés.

Célja:

A gyermekek minél több tapasztalatot szerezzenek, életkoruknak, fejlettségi szintjüknek megfelelően.

1. Az intézmény bemutatása

Köröm egy B.-A.-Z. – megyei kis község, ahol az óvodánk működik. Környezetünk sajátossága, hogy szinte egymás mellett működik az óvoda, és az általános iskola.

A gyermekek nagy része nehéz körülmények között élő, hátrányos helyzetű családból származik. Ismerjük az itt élő családok rossz lakáskörülményeit, az alacsony iskolázottságból adódó nagymértékű munkanélküliséget, melynek eredménye, hogy a felnőtt lakosság nagy része segélyekből él.

Óvodánkban három vegyes összetételű csoportban, csoportonként 25 gyermeket nevelünk. Feladatunk, a család-óvoda, egymásra épülő, nevelői hatásának segítése, a kisgyermek személyiségének érdekében, melyben egyre nagyobb hangsúlyt kap, az anyanyelvi nevelés. Évről évre emelkedik a hátrányos helyzetű, cigánygyermekek száma.

Nevelés filozófiánk:

- A gyermekekért érzett felelősségünk, elkötelezettségünk.
- Hisszük, hogy a másságot elfogadó környezet segíti a gyermekek harmonikus személyiség fejlődését.
- Nem az elvárt fejlettségi szintből indulunk ki, hanem a lehetséges fejlesztést tartjuk fontosnak.

- Hangsúlyossá válik a differenciált pedagógia szükségessége.

2. A kisebbség óvodai nevelés célja és feladatai

A kisebbségi óvodai nevelés az óvodáskorú gyerekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a kisebbség kultúrájának megismerését és elsajátítását, a kulturális hagyományok átörökítését és fejlesztését szolgálja.

A kisebbségi nevelés célja és feladata, hogy:

- ápolja és fejlessze a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő hagyományokat és szokásokat;
- segítse a kisebbségi identitástudat kialakulását és a fejlesztését;
- segítse a gyermekek érzelmi biztonságának megteremtését;
- a kisebbség kulturális kincséből, és az anyanemzet kultúrájából (irodalom, zene, népi játékok) tudatosan felépített tematika segítségével, változatos módon szervezze meg az óvodai nevelést;
- csökkentse a szociokulturális hátrányokat;
- teremtsen meg az esélyegyenlőséget;
- érje el, hogy a gyerekek rendszeresen járjanak óvodába.

3. Nemzeti etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelvei

Az MKM 32/1997. (XI.5.) I.sz. melléklete alapján intézményünk a kisebbségi nevelés megszervezéséhez a Cigány kulturális nevelést folytató óvodai irányelveket választotta magyar nyelven. A község lakosságának nagy része etnikum, akik nem beszélik a cigány nyelvet. Az óvodás gyermekek szülei nem igénylik az intézménytől, hogy a cigány nyelv hagyományait ápoljuk.

A program átdolgozása a IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Antall József Napközi Otthonos Tagóvodájának Helyi Nevelési Programjára és a Nemzeti etnikai kisebbség irányelveire épül.

4. A kisebbségi óvodai nevelés megszervezése

4.1. A kisebbségi óvodai nevelés személyi feltételei

A kisebbségi óvodai nevelés a gyermek óvodába lépésétől az iskola megkezdéséig tart. Fontos, hogy az óvoda környezete tükrözze a kisebbség kultúráját, a kisebbség életmódját, szokásait, hagyományait és tárgyi emlékeit. A nemzeti és etnikai kisebbséghez tartozó gyerekeket nevelő óvodánkban dolgozóknak feladatuk, hogy megvalósuljanak a Nemzeti etnikai óvodai nevelés célkitűzései.

4.1.1. Az óvodapedagógusnak ismerni kell

- a cigányság történetét;
- a cigány flórklórt;
- a cigány kultúrát és művészetet;
- a roma családok szokásrendszerét.

4.2. A kisebbségi óvodai nevelés tárgyi feltételei:

- mozgásfejlesztő játékok beszerzése
- mozgásos szabadtéri játékok használatának elsajátítása
- könyv és játékkollekció továbbfejlesztése, különös tekintettel a cigány meséket tartalmazó könyvekre,
- pl.: Lázár Ervin: Oroszlán Szlán királysága
- szakirodalom beszerzése:
- Ligeti György: Cigány népismereti tankönyv
- Forrai S. Katalin, Hegedűs T. András: Cigány gyerekek szocializációja

5. Az etnikai kisebbségi program alapelvei

- Intézményünkben olyan légkör, pedagógiai tevékenység kialakítására törekszünk, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos, kizáró helyzetbe kerüljön.
- Az óvodai vezetés, az óvónők minden gyermek részére biztosítják a fejlődésükhöz szükséges feltételeket, lehetőségeket a gyermek képességeinek, tehetségének kibontakozásához, hogy szükség esetén leküzdhessék azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi, vagyoni helyzeténél, vagy bármi más oknál fogva fennállnak.
- Az óvónők biztosítják a csoportban a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását. Alkalmazzák a differenciált bánásmódot, a megfelelő korrekciót.
- Az óvónő fogadja el a szülőt, még akkor is, ha a gyermek nevelésében hiányosságokat tapasztal. Alakítson ki a szülőkkel olyan együtt működő, bizalomteljes kapcsolatot, hogy szükség esetén nevelési tanácsaival, életvezetési javaslataival segítségére legyen a problémás családoknak.
- A pedagógusoktól elvárt magatartás: munkájuk során az elfogadás és a tolerancia domináljon, az egyéni, egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése, a segítőkészség érvényesüljön. Különösen fontos ez a szocializációs zavarokkal küzdő gyermekek esetében.

6. A hátrányos családi környezetben élő cigány gyermekek óvodai nevelése.

6.1. A családból az óvodába való átmenet

A cigány gyermekek beilleszkedését nehezíti az eltérő értékrend, a család és az óvoda között. Fokozatosan kell bevezetni a gyermekeket az óvoda helyiségeinek, eszközeinek megismertetésére. Azoknak a tárgyaknak a használatát, amelyek otthon hiányoznak, ne erőltessük rájuk, amíg a gyermekek ezeknek a hangját, méreteit meg nem szokták.

A gyermekek beilleszkedését megkönnyíti, hogy azonos szociokulturális háttérből érkeznek.

Kis település lévén, a családok és a gyermekek jól ismerik egymást.

6.2. Individualizáló nevelés

Az individualizáló nevelés olyan pedagógiai megközelítés, amely figyelembe veszi, amit a gyermekek egyéni különbségként magukkal hoznak. **Az egyéni különbségeket toleráló felnőtt magatartása modell értékű a gyermekek számára!** Programunkban az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget, és fogékony az együttműködésre. Támogatja a gyerekek szocializációját, és áthatja az óvodai élet minden tevékenységét.

6.2.1. Az azonos korú gyerekek között is jelentős fejlődésbeli különbségek vannak, melyek megmutatkoznak:

- a gyermeke eltérő biológiai szükségleteiben;
- az adottságokban;
- a tapasztalatban;
- a mozgásigényükben;
- a szociabilitásukban;
- az érdeklődésükben és egyéni élményeikben;
- az én –képbe, a tanulás stílusában;
- a kontaktusteremtésben.

Nagy hangsúlyt kap a másság szakszerű kezelésének szükségessége. A pedagógiai munkánk során, lehetőséget kell adnunk a beilleszkedésre, elfogadni másságukat, kialakítani társas kapcsolataikat.

6.3. Differenciálás

A gyermekek közötti különbözőségekhez, fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás, amely alapja az óvodapedagógus minden gyereket az egyéni képességeinek ismeretében, és a saját fejlődési ütemében fejleszt.

6.3.1. A differenciálás módja, eszköze:

Egyénenként meg kell ismerni és regisztrálni a gyerekek képességeit. Az óvodába lépő gyermekekről Személyiségfejlődési Naplót szükséges vezetni, amely:

- anamnézis
- testi fejlettség
- anyanyelvi szint
- értelmi fejlettség
- érzelmi, akarati tulajdonságok feltérképezéséből áll.

Ezek alapján elkészíthető a gyermekek egyénre szóló Fejlesztési Terve, amelyek az egyes részképességek fejlesztését szolgálják. Egyéni felzárkóztatás, tehetséggondozás. Az ábrázolási gyermekmunkák összegyűjtése, tárolása Iratgyűjtőkbe, amely alapján követjük gyermekeink személyiségfejlődését.

7. Etnikai felzárkóztatás az óvodai élet tevékenységi formáiban

7.1. Egészséges életmódra nevelés, mozgás

Fő feladatunk:

- egészséges életmód szokásainak kialakítása;
- szociális hátrányból eredő hiány kompenzálása;
- higiéniai, táplálkozási szokások kialakítása.

Az óvodáskorú gyermekeknek nagy a mozgásigénye, az egészséges lelki élet elengedhetetlen feltétele a harmonikus mozgás.

A roma családok hátrányos helyzetéből adódóan, sokan egészségtelen körülmények között élnek, ezért az óvodáskorú roma gyermekeknek, az óvodai nevelés minden napján biztosítani kell a megfelelő mozgást.

Óvodánkban a mozgásfejlesztésen belül, a mindennapi testnevelés foglalkozás szervezett formában, eszközökkel, és eszközök nélkül, valamint kirándulások és séták kapnak helyet. Biztosítjuk a rendszeres levegőzést, napozást (naponta legalább két órát töltenek a gyerekek a szabadban).

Gyümölcs és salátanapokat szervezünk az egészséges étkezési szokások kialakítása érdekében.

Prevenációs és testtartási gyakorlatokat végzünk a gyermekekkel.

7.2. Játék

Óvodánkban a gyermekek fő tevékenységi formája a játék.

- Családlátogatás alkalmával megismerjük az etnikai kisebbség családi környezetét, a gyermek családban elfoglalt szerepét, az otthoni játéklehetőség eszközeit, élményforrását.
- Megismertetjük a gyermekekkel az óvoda játékeszközeit.
- Neveljük a gyermekeket az eszközök elrakására, megbecsülésére.
- Bevonjuk a szülőket a játékeszközök karbantartásába, új eszközök készítésébe.
- Megtervezzük a játékfejlesztés egyéni ütemét.
- A játékban is érvényesüljön a differenciált bánásmód, egyéni fejlesztés.
- Ápoljuk a kisebbség hagyományörző játékait.
- Kihasználjuk a részképesség fejlesztésre adódó lehetőségeket játék közben.

7.3. Munka

A munka jellegű tevékenység a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

- A munkatevékenység kiemelését több évtizedes gyakorlati tapasztalat, óvodai hagyományok és a valós életre nevelését helyeztük előtérbe.
- A nagy területű kertes udvar gondozása, a növények ápolásával járó rendszeres visszatérő munkaalkalmak lehetőséget biztosítanak a gyermekek tapasztalatszerzésére a munkálkodásban.
- A környezet rendben tartásával a kultúralt jó környezetet biztosítjuk, a gyermekek esztétikai érzékét fejlesztjük.

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- A feladatok biztosításánál a fokozatosság és rendszeresség elvét vesszük figyelembe.
- A munkafeladat játékos és önkéntes legyen.
- Részképességek, tulajdonságok fejlesztése: kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság.
- A naposi munkában fontos feladat a rendszeresség.
- A növény és állatgondozás terén tapasztalatszerzés.
- A családok beszerzése a gyűjtőmunkába.

7.4. Tanulás

Anyanyelvi, irodalmi nevelés (mese-vers) - Anyanyelvi kultúra fejlesztése

Az anyanyelv a szociális kapcsolatok kialakításának, az emberek közötti kommunikációnak legfontosabb eszköze. A beszéd és a gondolkodás egymással szoros kapcsolatban áll, hatékonyan fejleszti egymást.

A gyermek beszédkultúrájának meghatározó tényezője az otthoni nyelvi környezete. Óvodánk irodalmi – nyelvi nevelése építi a családban elkezdődő eredményeket, és a család közreműködésével, továbbfolytatja azt.

Beszédkultúra és kommunikáció fejlesztése

A községben élő cigány családok nem beszélik ősök nyelvét, így az óvodapedagógusok feladata, a magyar nyelvi kultúra fejlesztése.

Jellemző a hátrányos helyzetű családokra, a beszéd és a kommunikációs készség alacsony szintje, mely megmutatkozik:

- a szegényes szókincs;
- a kiejtési hibák;
- a rossz névelőhasználat;
- az igekötők, ragok, határozószavak helytelen használata;
- a szórendcsere;
- a hiányos mondszerkesztés;
- valamint a hiányos fogalomismeret használatában.

A beszéd és a kommunikáció készség fejlesztésére, a beszédhibák javítására fejlesztő kidolgozás és alkalmazása szükséges. Az óvodapedagógus első feladata a példaadás.

Az irodalmi élmények, a mese, a vers része az óvodai élet átfogó nyelvi nevelésének, nagy szerepe van a gyermek értelmi és érzelmi fejlődésében.

Intézményünkben a beszédhibák javítását szakképzett logopédus végzi, külön logopédiai foglalkoztató terem áll a gyerekek rendelkezésére.

A nehezen megnyilatkozó gyermekeknél segítséget nyújt a dramatizálás, a bábozás. Elősegíti a közösségbe való beilleszkedést, oldja a gátlásokat, növeli az önbizalmat.

A szókincsgazdagítás lehetőségei a képolvasás, a hangutánzó – és a nyelvi játékok, a dramatizálás, bábozás.

Lehetőségeket biztosítunk arra, hogy a szülő verses mesekönyveket, kifestőket, gyermek folyóiratokat megvásárolhasson.

Irodalmi nevelésen igyekszünk megismertetni a gyermekeket, minél több cigány mesével. (Rostás - Farkas György gyűjtése)

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- A nap és a hold története
- A legszebb gyerek
- Rózsalány
- A sárga ló

Zenei nevelés (ének-zene, tánc, énekes játék)

Az ének – zenei nevelés, az énekes játék fejleszti a gyermekek hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, alkotókedvét, elősegíti mozgáskultúrájának fejlődését, valamint a zenei nyelv megalapozását.

A gyermekek természetüknél fogva (etnikai sajátosság) fogékonyak az ének – zenei tevékenységekre.

A hét minden napján a többi tevékenységi formákkal komplexen és a napirend lehetőségeinek megfelelően a nap bármely szakaszában helyet kap az:

- Éneklés,
- Zenélés,
- Tánc,
- Énekes játék,
- Zenehallgatás.

Nagy hangsúlyt fektetünk a zenei eszközökkel, hangszerekkel való megismerkedésre.

Vizuális nevelés (rajzolás, mintázás, kézimunka)

Az óvoda életében gyakran kerül sor manuális, vizuális élményt nyújtó foglalkozásokra.

Ennek fontos feltétele:

- az eszközök változatossága;
- megfelelő élményanyag;
- hely;
- nyugodt, kiegyensúlyozott légkör.

A nagyobb felület kitöltése után a kisebb kézmozgást, a koncentrációt igénylő technikák felé vezetjük a gyermekeket (hajtogatás, agyagozás, szövés)

A vizuális nevelésben helyet adunk a saját szín és formavilágnak.

A gyermekek eltérő kulturális hátterére utalhat a színhasználat, a formai gazdagság, a vonalvezetés.

Az eltérő kultúra élményvilág a színhasználatban, az élénk vibráló hatásban, és a formai ábrázolásban is kifejezésre jut.

A külső világ tevékeny megismerése

A családok együttélése, gyakorlatias életvezetése jól szolgálja a gyermekek matematikai nevelését.

Az óvodás gyermek matematikai érdeklődése és tudása kicsit egyoldalú, amire otthon is szüksége van, azt feltűnően jól ismeri, amire nincs, az iránt kevés érdeklődést mutat.

A tárgyakhoz fűződő erőteljesebb érzelmi tartalom a megszokottól nagyobb hatást gyakorol a gyermek tudati működésére.

Nagy hangsúlyt helyezünk a névutók, a térbeli irányok gyakorlására.

A környezet megismerésére nevelés

A család, a tágabb környezet, a közösség megismerése hozzásegíti az óvodapedagógust ahhoz, hogy a gyermekek egyéni fejlődéséhez igazodva bővítse a lakóhely, az óvoda tárgyi környezetének tapasztalatait.

Élményszerző séták szervezése.

Évszakok változásai, az ünnepek, megemlékezések szokásai a gyermek térbeli, időbeli eligazodását segítik.

A környezet megismerésére tapasztalati úton a valóság és a gyermeki látásmód komplexitásának megfelelően fejleszhető.

A gyermekek megtapasztalható, valóságos élményanyagát vetítéssel, és képi megjelenítéssel egészítjük ki.

8. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Óvodáskor végére a gyermekekben alakuljon ki érdeklődés a kisebbség kultúrája iránt.
- Ismerjenek a gyerekek a kisebbség kultúrájából minél több dalt, mesét, verset, mondókát és játékot.
- Ismerkedjenek meg a helyi kisebbségi szokások és hagyományok és tárgyi kultúra értékeivel, tanulják meg ezek tiszteletét és megbecsülését.
- A cigány kisebbségi óvodai nevelés, oly módon készítse fel a gyermekeket a sikeres iskolai előmenetelre, hogy tudatosan építsen a többségi kultúra közötti különbözőségekre és hasonlóságokra.

9. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatot tart különböző intézményekkel, szakemberekkel:

- fenntartó
- az iskola
- körzeti orvos
- védőnő
- nevelési tanácsadó
- gyermekjóléti szolgálat
- gyámügy
- cigány kisebbségi önkormányzat
- szakmai szolgáltató
- család

Az intézmény szerepet vállal az etnikai kisebbség multikulturális értékeinek közvetítésére az óvodás korú gyermekek felé. Az óvodai nevelés a családi neveléssel kiegészítve szolgálja a gyermekek fejlődését.

Alapvető feltétele a családdal való együttműködés:

- a család befogadása;
- a családgondozás,
- a rendszeres kapcsolattartás;
- a napi megbeszélés;
- a családlátogatás;

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Helyi Nevelési Program

- a közös ünneplés;
- hagyományápolás;
- szabadidős programok.